

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
ФАКУЛЬТЕТ ЦИВІЛЬНОЇ ТА ГОСПОДАРСЬКОЇ ЮСТИЦІЇ
КАФЕДРА ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА

ШЕРЕШЕВСЬКІ ЧИТАННЯ:

представництво в умовах надзвичайних ситуацій

*МАТЕРІАЛИ
Круглого столу*

*Одеса,
15 грудня 2023 року*

Одеса
Фенікс
2023

За загальною редакцією

доктора юридичних наук, професора *С. Харитонов*,
доктора юридичних наук, професора *І. Давидової*

Упорядники-укладачі:

Давидова Ірина Віталівна – д.ю.н., професор кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія», професор;
Кедик Анна Іванівна – лаборант кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія».

Група організаційного та технічного забезпечення Всеукраїнської наукової конференції:

Глиняна Катерина Михайлівна – к.ю.н., доцент кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія», доцент;
Калитенко Оксана Михайлівна – к.ю.н., доцент кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія», доцент;
Матійко Микола Володимирович – к.ю.н., доцент кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія», доцент;
Омельчук Олександр Сергійович – к.ю.н., доцент кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія», доцент;
Бааджи Наталя Пилипівна – к.ю.н., доцент кафедри інтелектуальної власності і патентної юстиції Національного університету «Одеська юридична академія», доцент;
Кирилюк Алла Володимирівна – к.ю.н., доцент кафедри інтелектуальної власності і патентної юстиції Національного університету «Одеська юридична академія», доцент;
Кедик Анна Іванівна – лаборант кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія».

Матеріали видано за авторською редакцією.

Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники Круглого столу, їхні наукові керівники, рецензенти та структурні підрозділи вищих навчальних закладів та установ, які рекомендували ці матеріали до друку.

III 49 **Шерешевські читання: представництво в умовах надзвичайних ситуацій** : матер. Круглого столу (Одеса, 15 груд. 2023 р.) [Електронне видання] / за заг. ред.: *С. Харитонов*, *І. Давидової* ; НУ «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2023. – 130 с. – Режим доступу: ...
ISBN 978-617-8395-51-3

Збірник містить матеріали доповідей з теоретичних і практичних проблем цивільного права та процесу, в тому числі особливостей представництва в умовах надзвичайних ситуацій, інших дотичних тем приватного права, які були оприлюднені на Круглому столі, що відбувся 15 грудня 2023 року в Національному університеті «Одеська юридична академія».

Збірник спрямований на ознайомлення юридичної громадськості з дослідженням науковців у сфері цивілістики і може бути корисний як у навчальному процесі, так і в науковій діяльності.

УДК 347.155

ISBN 978-617-8395-51-3

© НУ «Одеська юридична академія»,
2023

<i>Симонян Юлія Юріївна</i> АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ТА АКАДЕМІЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ.....	65
<i>Фасій Богдан Володимирович</i> РОЗСУД СТОРІН ДОГОВОРУ ДОРУЧЕННЯ ПРИ ВИЗНАЧЕННІ ЗМІСТУ ДОВІРНОСТІ.....	68
<i>Атаманенко Максим Сергійович</i> ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ В ПРОЦЕСАХ ДЕТІНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ.....	72
<i>Богомолова Валерія</i> ПРЕДСТАВНИЦТВО В ДОГОВОРАХ ОНЛАЙН КРЕДИТУВАННЯ.....	74
<i>Веретільник Анна Ігорівна</i> УКЛАДАННЯ ТА РОЗІРВАННЯ ШЛЮБУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	78
<i>Герсак Віталій Анатолійович</i> ВІЙНА І ПРЕДСТАВНИЦТВО ІНТЕРЕСІВ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ.....	81
<i>Hrytsenyuk Vladyslav Oleksandrovysh, Golovatyuk Ivan Mykolayovych</i> TRANSFORMATION OF COPYRIGHT AT THE PRESENT STAGE: INTERNATIONAL EXPERIENCE.....	83
<i>Жученко Руслан Олегович</i> ДОСВІД СТРАН ЄС ЩОДО РЕГУЛЮВАННЯ ТРУДОВОГО ДОГОВОРУ.....	87
<i>Зарічанський Григорій Віталійович</i> ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ШЛЮБНОГО ДОГОВОРУ В УКРАЇНІ	90
<i>Кірсанов Олексій Володимирович</i> ЩОДО АНАЛІЗУ ПЕРЕВАГ СПОЖИВЧОГО КРЕДИТУ.....	93
<i>Кочіашивілі Альберт Давидович</i> КРЕДИТНІ ПРАВОВІДНОСИНИ.....	95
<i>Мартинюк Іван Вікторович</i> ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХИСТУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ ЄС. ТОЕРИТИЧНИЙ АСПЕКТ.....	97
<i>Мумерко Назар Володимирович</i> АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ АДАПТАЦІЇ ЦИВІЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ДО ПРАВА ЄС.....	101
<i>Первак Анна Дмитрівна</i> ВИКЛИКИ ВОЄННОГО СТАНУ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ АДВОКАТІВ... ..	104
<i>Соколов Дмитро Сергійович</i> ПРЕДСТАВНИЦТВО ЯК ГАРАНТІЇ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ.....	107

Так, країни ЄС мають результативний досвід щодо правового забезпечення створення та діяльності бізнесу, податкового регулювання, сприяння інноваціям, формування інвестиційних програм, які доцільно використовувати з метою детінізації сектору суб'єктів господарювання, що обумовило сприятливі умови функціонування та розвитку бізнесу.

Отже, аналізуючи міжнародний досвід, можливо виокремити дві основні ідеї, які дозволять зробити значний внесок у подолання тіньової економіки, забезпечить відкритість економіки, зробить її більш передбачуваною та в цілому покращить умови підприємництва, що безпосередньо відобразиться на економічній ситуації в нашій державі:

- спрощення загальної дозвільної системи ведення бізнесу;
- створення простої та необтяжливої системи оподаткування та додаткових платежів;
- скорочення використання готівкового обігу коштів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Ткаченко А. В. Тіньова економіка та її вплив на економічну систему. Бізнес Інформ. 2012. № 10. С. 47–51.
2. Шевчук В. О., Римарська Р. Ю. Гармонізація податкового законодавства у країнах Європейського Союзу: досвід для України. Стратегічні пріоритети. 2008. № 3 (8). С. 100–111.

Богомолова Валерія – аспірантка
кафедри цивільного права Національного
університету «Одеська юридична академія»,
науковий керівник – к.ю.н., професор –
Калітенко О. М.

ПРЕДСТАВНИЦТВО В ДОГОВОРАХ ОНЛАЙН КРЕДИТУВАННЯ

Звернення особи до банку вважається загальновідомим та загальнопоширеним способом оперативного отримання грошових коштів.

Однак із активним наступом цифрових технологій отримали розповсюдження сучасні формати оформлення мікрозаймів (укладення

договорів мікрокредитування) за допомогою мережі інтернет. Такі послуги макрофінансових установ спрямовані, як правило, на позичання невеликої (незначної) суми грошей на короткий термін. Відрізняється така послуга простотою та швидкістю її оформлення, що є вагомим критерієм в сучасному надшвидкісному людському просторі. З першого погляду складається враження, що онлайн-кредитування має значні переваги, оскільки його оформлення займає до 10 хвилин, не потребує особистої присутності і навіть погана кредитна історія не завадить в наданні цієї послуги. Однак дуже поширена в сучасних умовах практика он-лайн кредитування свідчить про значну проблематику в цій сфері.

Справа в тому, що значна кількість (якщо не більшість) мікрофінансових організацій, що пропонують надання послуги кредитування за «вигідними» умовами, діють незаконно, купуючи в мережі чужі документи та в подальшому оформлюють на людей фіктивні договори і таким чином заганняють людей у позиттєві борги. До таких порушень вдаються не тільки мікрофінансові установи, але й банки, користуючись довірою людей, які сподіваються на добросовісну поведінку їх працівників, думаючи, що вони справді без обману намагаються надати допомогу тим, хто її потребує. І, справді, трапляються випадки, коли через відсутність обізнаності в певній термінології, неуважність або легковажність деякі позичальники підписують кредитний договір, навіть його не читаючи. Тому, часто фінансові установи прописують в договорах положення, які значно обмежують права споживача фінансової послуги.

Зокрема спостерігається тенденція нарахування кредиторами пені за прострочення кредитних зобов'язань, хоча, у зв'язку із запровадженням воєнного стану в Україні, є забороненим законом.

У довоєнний час стягнення пені обмежувалось останнім роком перед зверненням кредитора до суду, а початок обчислення починалось з дня чи місяця, з якого вона нараховувалась, в межах позовної давності за основною вимогою. Тому, при нарахуванні невідомих сум за незрозумілий (чітко не визначений) період, є висока вірогідність істотного порушення прав та інтересів позичальника.

Одним із істотних порушень вимог законодавства також є звернення кредиторів до нотаріуса з метою видачі виконавчого напису, за пред'явленням якого державним чи приватним виконавцем відкривається виконавче провадження, яким накладається арешт на бан-

ківські рахунки, рухоме та нерухоме майно або взагалі заборона на виїзд ймовірного боржника за межі України. Тому, якщо особа стала жертвою незаконної діяльності банків та мікрофінансових організацій, особливо в період воєнного стану, слід проаналізувати, які способи захисту порушених прав в кредитних правовідносинах існують та окреслити можливі превентивні заходи для попередження їх порушення в майбутньому.

Аналізуючи практику відносин з такими кредиторами, як макрофінансові організації можна зробити висновок, що більшість з них в добровільному порядку пропонують закриття заборгованості по тілу кредиту, тобто, шляхом виплати суми, яку першочергово брав боржник, без нарахованих відсотків за користування ним, оскільки вони зацікавлені в порядку найшвидшого закриття суми боргу і саме такий спосіб є найвигіднішим для особи, яка має зацікавлення в закритті своїх боргових зобов'язань.

Важливо зазначити, що на період воєнного стану та подальших трьох місяців після його скасування діють пільгові умови для окремої категорії осіб щодо виконання кредитних зобов'язань. До таких захищених осіб належать, зокрема, особи, які є військовослужбовцями, як ті, що в даний час перебувають у лавах Збройних Сил України та інших військових формуваннях, так і ті, що стали особами з інвалідністю внаслідок хвороби, пов'язаною з проходженням військової служби; особи, з якими немає зв'язку, або вони знаходяться в полоні чи пропали безвісті.

Також, до пільгових умов щодо боржників в період воєнного стану можна віднести реструктуризацію – коли кредитор та позичальник досягають домовленостей щодо відстрочення виплати існуючої заборгованості, а також щодо встановлення нового графіку платежів за цим зобов'язанням. В разі, якщо врегулювати спір з кредитором в досудовому порядку не вдалося, найефективнішим способом при істотному порушенні прав позичальника вважається саме судовий захист, який гарантується кожній людині Конституцією України. Зокрема, цивільним законодавством передбачається відновлення порушених прав боржника шляхом подання позовної заяви до місцевого суду про визнання кредитного договору недійсним. Важливим аспектом є те, що в рамках захисту прав споживачів, судовий збір при такому зверненні не сплачується.

В разі звернення кредитора до нотаріуса з метою отримання виконавчого напису для подальшого звернення до виконавця – позичаль-

ник може звернутися до суду першої інстанції з вимогою про визнання виконавчого напису таким, що не підлягає виконанню, і, таким чином, убезпечити себе від списання всіх коштів з існуючих рахунків та від арешту наявного у власності майна.

Трапляються ситуації, коли на боржника відкрите виконавче провадження на невідомій йому підставі, в результаті чого списанню підлягають всі наявні грошові кошти на кредитних картах, в тому числі й стягнення 20% із суми заробітної плати. Справа в тому, що часто банки чи мікрофінансові організації звертаються до суду із позовом про стягнення заборгованості з боржника, відповідно до якого суд ухвалює заочне рішення за відсутності відповідача в разі наявності певних підстав для цього. На цьому фоні часто допускаються порушення у вигляді неналежного сповіщення або взагалі відсутності будь-яких повідомлень відповідача щодо наявності судової справи, а також призначених судових засідань по даній справі. Таке зловживання процесуальними правами з боку кредитора призводить до глобальних і принципових порушень прав боржників на захист.

Отже, у разі, якщо особа виявила певні порушення її прав як позичальника з боку кредитора, необхідним є своєчасне реагування на такі протиправні дії, а також використання всіх не заборонених законом способів захисту для ефективного захисту та відновлення своїх прав шляхом припинення зловживань, а також, періодичної перевірки всіх сучасних веб-порталів на наявність або відсутність боргових зобов'язань як превентивний захід попередження порушень прав боржників у майбутньому.

Наразі, судова практика підтверджує, що кредитні спори в період воєнного стану стали однією з найпоширеніших категорій справ в місцевих загальних судах, що пов'язано із стрімким поширенням мікрофінансових організацій, які, окрім незаконного існування, самовільно, в односторонньому порядку, збільшують відсоткову ставку користування кредитами, нараховуючи при цьому в десятикратних розмірах неустойку, а саме: пені й штрафних санкцій за невиконання боргових зобов'язань, порушуючи гарантовані законом правапозичальника.

Така негативна тенденція кожного дня набуває розвитку через те, що більшість українського населення опинилося у скрутному матеріальному становищі, що зумовлено окупацією частини території України, постійними руйнуваннями. Українці часто вимушені всту-

пати в кредитні відносини внаслідок конкретних життєвих обставин: повне знищення помешкання особи та місця її постійної роботи, що призводить до необхідності міграції в більш безпечні місця задля збереження свого життя та потягло відсутність будь-яких засобів існування.

*Веретільник Анна Ігорівна – аспірантка
кафедри цивільного права Національного
університету «Одеська юридична академія»*

УКЛАДАННЯ ТА РОЗІРВАННЯ ШЛЮБУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

У зв'язку з повномасштабним вторгненням російської федерації від 24 лютого 2022 року на території України було введено режим воєнного стану. Згідно з цим, Україною було розроблено незвичайний механізм реєстрації шлюбу для деяких категорій осіб. Це спрощення діє для тих, хто не має можливості перебувати під час державної реєстрації шлюбу. Також не слід залишати без уваги тему розлучень, коли подружжя зазнає певної кризи у відносинах через стрес, через відстань коли наприклад дружина з дітьми мала виїхати закордон задля безпеки, чи коли чоловік почав проходити військову службу у зв'язку з цим у багатьох українських сім'ях погіршилися відносини між собою і на жаль почастішали розлучення. Адже дуже важливо в таких непростих ситуаціях проаналізувати та підтримувати один одного та працювати над стосунками. Саме тому, відповідно до законодавства, зазнала змін і процедура розлучення.

Дослідження проблемних питань щодо укладання та припинення шлюбу привертає увагу багатьох науковців. Зокрема, О. І. Сафончик, О. М. Калітенко, Ю. Бикової, О. А. Гавриленко, І. А. Ганчева, К. М. Глиняної.

Згідно з цивільним законодавством, а саме статтею 34 СК України зазначено, що присутність присутність нареченої та нареченого в момент реєстрації їхнього шлюбу є обов'язковою, реєстрація шлюбу через представника не допускається [1].

Проте 7 березня 2022 року КМУ була прийнята постанова про «Деякі питання державної реєстрації шлюбу в умовах воєнного ста-